

Пилипенко Дмитро Олексійович,

кандидат юридичних наук, доцент

*(Криворізький навчально-науковий інститут**Донецького державного університету внутрішніх справ, м. Кривий Ріг)*ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1299-6178>**ПРИНЦИП ПУБЛІЧНОСТІ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОГО ПРАВА УКРАЇНИ**

Статтю присвячено визначенню принципу публічності у кримінально-виконавчому праві України. Наголошено на необхідності сприйняття цього принципу як невід'ємного складника системи кримінально-виконавчих засад. Зазначено, що цей принцип фактично відображено в змісті діяльності посадових осіб у межах кримінально-виконавчих правовідносин. При цьому цей принцип враховує як практичну діяльність посадових осіб органів й установ виконання покарань, так і інших органів державної влади, представників місцевого самоврядування, громадськості тощо.

Ключові слова: публічність кримінально-виконавчого права, провідна роль посадових осіб установ виконання покарань, громадський контроль, критерій транспарентності, комплексний зміст.

Постановка проблеми. Удосконалення нормативної сфери галузевого права є вельми складним процесом, який охоплює комплекс заходів різновекторного спрямування. Одним з таких ключових напрямів є належне визначення та коректне сприйняття сутності принципів, які фактично являють собою нормативну основу галузевого права. Зазначене повною мірою стосується всіх категорій правових засад, які визначені як законодавцем, так і теоретико-прикладними особливостями реалій їх існування і реалізації. Вказане є цілком актуальним і для галузі кримінально-виконавчого права та її принципів. З огляду на специфіку правовідносин, що врегульовані галуззю кримінально-виконавчого права, провідне місце серед його засад, безумовно, належить принципу публічності. Цей аспект є об'єктивною реальністю галузі кримінально-виконавчого права, попри відсутність фактичного текстуального відображення у змісті кримінально-виконавчого закону. Зазначений принцип є складним за своєю сутністю, оскільки поєднує у собі елементи, які лише у своїй сукупності формують коректне уявлення про цю правову засаду.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання, пов'язані з визначенням принципу публічності як принципу галузевого права, розглядалися в роботах таких науковців, як: С.Г. Бандурін, А.В. Богацька, В.Т. Мальяренко, Д.С. Роговенко, Л.А. Савченко, М.С. Сторогович, С.М. Тараненко, В.П. Тимошук, О.О. Шкута, М.Й. Штефан та ін.

Метою статті є визначення принципу публічності у кримінально-виконавчому праві України. Зазначене здійснюється за метою вироблення сталої теоретичної позиції щодо єдиного сприйняття цієї засади в межах галузі кримінально-виконавчого права.

Виклад основного матеріалу. Публічність як правовий принцип є актуальним для вітчизняної системи кримінальної юстиції, в якій ця засада набула широкого розповсюдження. Крім практичної зумовленості факту присутності цього принципу у сферах правовідносин, передбачених системою кримінальної юстиції, цей факт також підтверджено текстуальним визначенням

вказаної засади у межах окремих нормативно-правових актів. Однак таке відображення не є характерним для всіх нормативно-правових актів кримінально-правової сфери. Так, у змісті ст. 5 КВК не згадується про цей принцип, а отже, законодавець не сприймає цю засаду як обов'язковий елемент системи принципів кримінально-виконавчого законодавства, виконання і відбування покарань. Однак, попри це, видається, що цей принцип є вельми актуальним для галузі кримінально-виконавчого права та, незважаючи на відсутність його визначення у ст. 5 КВК, ця засада знаходить своє фактичне відображення у змісті цього Закону.

Термін «публічність», згідно з Юридичною енциклопедією, походить від латинського слова *publicum*, тобто народ, суспільство [1, с. 198]. Відповідно до Великого тлумачного словника сучасної української мови категорія «публічний» – який відбувається в присутності публіки, людей; прилюдний [2, с. 1187]. З огляду на таке змістове визначення публічності Д.С. Роговенко вказує: «Слід констатувати, що публічність є складовою частиною принципу гласності, оскільки виступає як спосіб закріплення й забезпечення гласності [3, с. 172]. Н.П. Дроздович з цього приводу зазначає, що у ст. 6 Конвенції про захист прав та основоположних свобод фігурує термін «public» – публічний. Отже, зміст цієї норми свідчить про те, що йдеться про публічний, тобто відкритий судовий розгляд, що, скоріше, є аналогом вітчизняного принципу гласності кримінального процесу, аніж про діяльність від імені держави [4, с. 99]. Р.Д. Рахунів вважає, що публічність правильніше називати державним началом у діяльності органів влади, оскільки сам термін «публічність» часто застосовують у розумінні гласності певного процесу [5, с. 5].

До речі, сприйняття змісту публічності як синонімічного до засади гласності не завжди схвально сприймається серед науковців. Так, С.Г. Бандурін зазначає, що не слід забувати про недопустимість вживання поняття «публічність» у кримінальному процесі в розумінні «гласний», «відкритий» [6, с. 13]. І.О. Ізарова стосовно цього питання зазначає, що співвідношення та зв'язок

принципів публічності та гласності часто стає предметом дискусій. На нашу думку, продовжує автор, термін «гласність» і його етимологічне значення сягає до слова «глас» або усне відтворення інформації вголос, тому використання терміна «гласність» як принцип судочинства видається не зовсім точним. Саме принцип публічності є загальною засадою судочинства, який включає у себе відкритість та доступність судового розгляду, тоді як гласність судочинства являє собою його усність, поєднану із повною технічною фіксацією [7, с. 68]. На наше переконання принципи гласності та публічності є різними за змістом у контексті буквального тлумачення і сприйняття кожного з них. Однак у випадку визначення такого ключового фактора, як «прилюдність» принципу публічності, не повинно вводити в оману у напрямі подальшого сприйняття цієї засади як синонімічної до гласності. Ці принципи, як уже було сказано, відображають собою різні базисні складники моделі формування правовідносин, при цьому так звана прилюдність є невід'ємною складовою частиною принципу публічності у сучасних реаліях. Детальніше цей критерій (аспект) розглядатиметься в межах цієї статті.

Отже, попри вищезгадану наявну дискусію серед науковців щодо сприйняття сутності принципу публічності, у сфері права все ж більш поширеним є визначення публічності як категорії, що відображає собою діяльність уповноважених суб'єктів, тобто публічних (державних) органів з провадження в кримінальних справах. Така діяльність здійснюється з метою захисту інтересів як пересічних громадян, так і держави загалом [8, с. 1081]. В.Т. Малащенко з цього приводу зазначає, що публічність судочинства – це загальноправова засада, яка зобов'язує державу, її органи, посадових та службових осіб визнавати, дотримуватися, захищати як найвищу цінність права і свободи людини, визнавати, дотримуватися та захищати інтереси держави, громадських об'єднань, соціальних та етнічних груп за обов'язками служби, всупереч можливим будь-яким діям і волевиявленням, що мають інші цілі [9, с. 371]. М.О. Чельцов-Бебутов, визнаючи публічність самостійним принципом, виділяє в ньому начало законності (легальності) і начало судового керівництва (начало інструкційне), науковець також зазначає, що процесуальні дії відбуваються в державному інтересі здійснення правосуддя і досягнення його цілей, а не в інтересах і з розсуду окремих громадян [10, с. 184]. З огляду на зазначене подібне тлумачення публічності як правової засади набуло широкого розповсюдження у сфері кримінального процесу. М.С. Сторогович з цього приводу наголошував, що публічність у кримінальному процесі відображає собою процесуальну діяльність, за якої розслідування, розгляд і вирішення кримінальних справ здійснюється державними органами (слідчими, прокурорами, суддями) у державних інтересах і через їхні посадові обов'язки, поза залежністю від волі і розсуду громадян і організацій, інтереси яких безпосередньо порушені злочинами» [11, с. 72].

Таке сприйняття змісту публічності знайшло своє відображення у змісті ст. 25 КПК, відповідно до якої прокурор, слідчий зобов'язані в межах своєї компетенції розпочати досудове розслідування в кожному випадку безпосереднього виявлення ознак кримінального правопорушення про вчинення кримінального правопорушення, а також вжити всіх передбачених законом заходів для встановлення події кримінального правопорушення та особи, яка його вчинила. Термін «публічність» використовується для характеристики тих

суспільних відносин, основоположним елементом яких є суспільний, державний інтерес. На думку більшості процесуалістів, публічність є специфічним принципом кримінального процесу [12, с. 12].

Окреслений контекст сприйняття публічності цілком логічно передбачає примат публічних інтересів та позиції державних органів над приватноправовим інтересом пересічних осіб. І.В. Демидов з цього приводу зазначає, що принцип публічності виражає державне начало, суть якого полягає в тому, що захист суспільства та громадян від злочинних посягань є важливим та відповідальним обов'язком правоохоронних органів, а не справою самих громадян [13, с. 151]. Наприклад, для науки радянського періоду є традиційним розуміння принципу публічності як примату (верховенства) суспільного та державного інтересу над інтересами конкретних потерпілих осіб від злочинних посягань [4, с. 98].

Важко переоцінити важливість принципу публічності для сфери кримінального процесуального права, однак, на наше переконання, сутність цієї засади не обмежується фактором сприйняття її лише у контексті кримінальних процесуальних правовідносин. З огляду на сутнісний зміст цього принципу він рівною мірою є характерним та актуальним й для інших галузей права, де є присутнім державний механізм впливу на регулювання внутрішньогалузевих правовідносин. В.П. Тимошук стосовно цього питання слушно наголошує, що у традиційному для вітчизняного адміністративного права вимірі цей принцип можна розуміти як обов'язок адміністративного органу розглядати та вирішувати справи від імені держави або територіальної громади з урахуванням публічних інтересів [14, с. 36]. Аналогічної точки зору також дотримується С.М. Тараненко, який зазначає, що публічність державних адміністративних органів та посадових осіб є природною, з точки зору права, особливістю, яка характеризує їхню діяльність [15, с. 11].

Л.А. Савченко, аналізуючи сутність принципу публічності, підкреслює його актуальність і для сфери правовідносин у галузі фінансового права. Так, автор зазначає, що публічність і прозорість діяльності суб'єктів фінансового контролю забезпечується через налагодження зв'язків із громадськістю шляхом розгляду та надання на звернення (запити, скарги, заяви) громадян письмової або усної інформації за погодженням з ініціаторами контрольних заходів [16, с. 75].

При цьому, крім сфер правовідносин, де традиційно позиція держави як учасника правовідносин традиційно має провідний і вирішальний вплив, актуальність принципу публічності також обґрунтовується й для сфер правовідносин, де традиційно домінуючою є приватноправова сторона провадження. Так, М.Й. Штефан у контексті цього питання визначає зміст принципу публічності цивільного судочинства як правил, які надають право і зобов'язують органи прокуратури, державного управління, інші організації та окремих громадян захищати в цивільному судочинстві права інших осіб, державні і громадські інтереси, а також встановлене Цивільним процесуальним кодексом України активне процесуальне правове становище суду [17, с. 62].

Отже, наведені приклади поглядів науковців на сутнісний складник та актуальність принципу публічності для різних галузей права цілком дозволяють стверджувати про доцільність цієї засади й для сфери кримінально-виконавчого права. На наше переконання, для сфери кримінально-виконавчого права є характерним сприйняття принципу публічності крізь призму двох

ключових його аспектів. Перший як згадана на початку «модель прилюдності», другий – як маркер ключового значення держави у регулюванні й вирішенні внутрішньогалузевих правовідносин. Насамперед слід цілком погодитись з А.В. Кряжковим, який наголошує, що публічність – постійно еволюціонуюча категорія [18, с. 93]. У цьому змісті обидва аспекти цілком відображають собою сутність принципу публічності, при цьому перманентне реформування вітчизняної правової системи свідчить, що згадані критерії відображення публічності тісно поєднані між собою та лише у своїй цілісній системі всебічно відображають засаду публічності кримінально-виконавчого права.

Задля визначення сутності відображення принципу публічності в межах кримінально-виконавчого права доцільно першочергово дослідити вищезазначений так званий другий аспект публічності, а саме участь держави в регулюванні правовідносин кримінально-виконавчого змісту. Так, відповідно до положень загальної частини чинного кримінально-виконавчого закону завданнями кримінально-виконавчого законодавства України, серед іншого, є визначення порядку застосування до засуджених заходів впливу з метою виправлення і профілактики асоціальної поведінки, нагляд і контроль за виконанням кримінальних покарань тощо. Ці та інші завдання, визначені законодавцем, є елементами, які відображають собою фактичну діяльність, реалізовану перш за все державою в особі відповідних посадових осіб органів кримінально-виконавчої системи. Держава при цьому забезпечує необхідні умови для виправлення і ресоціалізації засуджених, їх соціальну і правову захищеність та особисту безпеку (ст. 7 КВК). За цих умов провідну роль відіграють посадові особи органів державної кримінально-виконавчої служби України (далі – ДКВСУ) у встановленні та забезпеченні режиму виконання та відбування покарання, пробації, суспільно корисної праці, соціально-виховної роботи із засудженими, їх загальноосвітнє і професійно-технічне навчання тощо. Навіть такий елемент механізму виправлення й ресоціалізації засуджених, як громадський вплив, так само не може реалізовуватись без відповідної участі держави в цьому процесі. Оскільки виключно в межах взаємодії органів, установ ДКВСУ з громадськими організаціями, на підставі відповідних нормативно-правових актів, договорів, меморандумів тощо здійснюється взаємодія із громадськістю у напрямі виправлення і ресоціалізації засуджених.

Така «державна монополія на публічність» у межах реалізації правовідносин сфери виконання й відбування покарань відповідно відображається у змісті правосуб'єктності посадових осіб органів, установ ДКВСУ. Тому публічність як принцип кримінально-виконавчого права, попри відсутність його буквального тлумачення у змісті кримінально-виконавчого закону, фактично відображений реаліями сучасної кримінально-виконавчої системи і відображений правосуб'єктністю посадових осіб органів й установ ДКВСУ. Крім цього, публічність як принцип кримінально-виконавчого права, як уже визначалось раніше, відображений не лише в повноваженнях та їх реалізації органами й установами ДКВСУ. Слід також погодитись з тим, що зміст цієї засади також відображений у повноваженнях інших суб'єктів, представників держави, які також відповідно до своєї правосуб'єктності залучаються до сфери виконання й відбування покарань.

У межах цього питання слід зупинитись на такому учаснику кримінально-виконавчих правовідносин, як

прокурор. Так, згідно з п. 4 ч. 1 ст. 2 ЗУ «Про прокуратуру», на прокуратуру як правоохоронний орган покладається функція з нагляду за додержанням законів у разі виконання судових рішень у кримінальних справах, а також під час застосування інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян [19]. Ця функція відповідним чином відображається у змісті норм КВК. Так, наприклад, у ст. 22 КВК закріплено аналогічне за змістом положення, а також наголошено на обов'язковості виконання вказівок прокурора органами та установами виконання покарань. Загалом у змісті КВК містяться норми, які свідчать про вирішальний вплив прокурора на реалізацію кримінально-виконавчих правовідносин. При цьому такий вплив у межах реалізації принципу публічності рівною мірою є актуальним як для представників ДКСВУ, як зазначено вище, так і для засуджених, які відбувають покарання.

Так, згідно з ч. 7 ст. 135 КВК, рішення про притягнення до дисциплінарної відповідальності особи, яка відбуває покарання, має бути детально вмотивоване та може бути оскаржене особою, яка відбуває покарання у вигляді позбавлення волі, або її представником до органу виконання покарань вищого рівня, прокурора чи суду [20]. Прокурор при цьому, користуючись повноваженнями, визначеними у ст. 26 ЗУ «Про прокуратуру», прийматиме рішення щодо розгляду цієї скарги та застосування правових заходів реагування щодо цього. Таким чином, публічність як правова засада є провідною у контексті визначення повноважень співробітників як органів й установ виконання покарань, так і прокурора, який залучається до процесу виконання й відбування покарань.

Наступною доцільно також окреслити «модель прилюдності» у контексті визначення сутності принципу публічності в межах кримінально-виконавчого права. Слід зазначити, що за цих умов не слід в буквальному сенсі сприймати прилюдність як елемент публічності, адже специфіка кримінально-виконавчих правовідносин усе ж таки передбачає «інформаційний доступ» до них у доволі обмеженому форматі. За цих умов така прилюдність має суттєві відмінності від, наприклад, гласності та відкритості судових засідань у тих самих кримінальних справах. У такому випадку, визначаючи вказаний аспект публічності кримінально-виконавчого права, доцільно використовувати термін «транспарентність» (прозорість). Саме така термінологія свідчить про певну відкритість вказаних правовідносин та їх доступність за відповідних умов, визначених законодавцем. Зазначена транспарентність сфери виконання й відбування покарань відображається в доступі до цієї категорії правовідносин державних органів, які не належать до сфери ДКВСУ. Насамперед це стосується вищезгаданого представника правоохоронних органів – прокурора, який у межах своїх повноважень впливає на сферу правовідносин під час виконання й відбування покарань. Також до цієї категорії державних органів, крім правоохоронних органів, доцільно віднести суд, вплив якого на сферу кримінально-виконавчих відносин є вирішальним. Прозорість сфери кримінально-виконавчих правовідносин у контексті реалізації судом засади публічності, як приклад, відображається у правовому механізмі оскарження засудженими дій посадових осіб ДКВСУ. Так, згідно з ч. 7 ст. 135 КВК, рішення про притягнення до дисциплінарної відповідальності особи, яка відбуває покарання, має бути детально вмотивоване та може бути оскаржене особою, яка відбуває

покарання у вигляді позбавлення волі, або її представником, у тому числі до суду. Своєю чергою суд вирішуватиме такі питання у порядку, передбаченому розділом VIII КПК.

Прозорість як невід'ємний атрибут публічності кримінально-виконавчого права також відображається в доступі до цієї сфери осіб, які не належать до органів державної влади. При цьому такий доступ не є номінальним, а участь таких осіб матиме суттєве значення для наслідків реалізації правовідносин у вказаній галузі права. У такому випадку йдеться про спостережні комісії. Так, відповідно до п. 9 Положення про спостережні комісії, затвердженого постановою КМУ від 01.04.2004 р. № 429 (далі – Положення про спостережні комісії), до складу спостережних комісій входять представники громадських організацій, органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності та окремі громадяни. При цьому представники громадських організацій та окремі громадяни становлять не менш як половину складу комісії [21]. Згідно зі ст.ст. 24, 25 КВК, спостережні комісії фактично здійснюють організацію громадського контролю за дотриманням прав і законних інтересів засуджених під час виконання покарань. Такий громадський контроль відображається у залученні представників спостережних комісій до правових механізмів, які реалізуються в межах кримінально-виконавчого права. Одним з яких є процедура дисциплінарного провадження (ст. 135 КВК), до якої залучаються члени спостережних комісій. При цьому члени спостережних комісій мають право дорадчого голосу на засіданні дисциплінарної комісії установи виконання покарань.

Крім суто «дорадчих повноважень», спостережні комісії, відповідно до їхніх повноважень, також погоджують відповідні рішення адміністрації установ виконання покарань. До таких рішень належать переведення засудженого для подальшого відбування покарання з одного виправного центру до іншого (ч. 6 ст. 57 КВК), зміна умов тримання в межах однієї колонії (ч. 2 ст. 100 КВК), зміна умов тримання засудженого шляхом переведення його до виправної колонії іншого (вищого) рівня безпеки (ч. 3 ст. 100 КВК), дозвіл (скасування дозволу) жінкам, засудженим до позбавлення волі, на проживання за межами виправної колонії на час звільнення від роботи у зв'язку з вагітністю і пологами, а також до досягнення дитиною трирічного віку (ч.ч. 1, 4 ст. 142 КВК). Також спостережні комісії виконують й інші завдання, визначені Положенням про спостережні комісії. Тому слід цілком погодитись з А.В. Богацькою, яка зазначає, що діяльність спостережних комісій у місцях позбавлення волі є надзвичайно важливою як один із механізмів громадського моніторингу дотримання законодавства установами виконання покарань та забезпечення дотримання прав засуджених. Крім того, спостережні комісії

можуть мінімізувати порушення законодавства персоналом установ виконання покарань щодо недотримання норм про працю і такого поведіння з ув'язненими, що принижує їхню честь та гідність [22 с. 144]. Слід з цього питання також погодитись з О.О. Шкутою, який зазначає, що у роботі спостережних комісій безпосередньо виявляються різноманітні форми народовладдя та представницької демократії через здатність громадян самостійно вирішувати назрілі суспільно-економічні проблеми, у тому числі й у кримінально-виконавчому процесі [23, с. 179]. Отже, наведений приклад транспарентності принципу публічності кримінально-виконавчого права свідчить не лише про доступ представників громадськості до кримінально-виконавчих правовідносин, а й про суттєвий вплив цих осіб на врегулювання цих правовідносин.

Прозорість діяльності органів й установ виконання покарань також може полягати у наданні певним посадовим особам права без спеціального дозволу (акредитації) в будь-який час безперешкодно відвідувати установи виконання покарань для здійснення контролю та проведення перевірок (ст. 24 КВК). Слід зазначити, що у вказаній нормі КВК наводиться доволі широкий перелік таких осіб, які, на відміну від вищезгаданих учасників кримінально-виконавчих правовідносин, за родом професійної діяльності фактично «не задіяні» в межах кримінально-виконавчого права. Тим не менш, зважаючи на суспільну важливість їхніх посадових функцій і повноважень, ці особи так само можуть залучатись до сфери кримінально-виконавчого права, реалізуючи повноваження, визначені у ст. 24 КВК. Таке залучення може бути вельми епізодичним, проте, як видається, законодавець, визначаючи зміст вказаної норми КВК, прагнув зайвий раз підкреслити транспарентність сфери кримінально-виконавчого права, нормативно закріплюючи можливість доступу до цієї сфери посадових осіб, які є представниками різних гілок влади, а також представників громадськості.

Висновки. Підсумовуючи вищенаведене, слід зазначити, що актуальність визначення публічності як принципу кримінально-виконавчого права підтверджується насамперед провідним впливом посадових осіб системи ДКВСУ на сферу правовідносин, які у межах кримінально-виконавчого права реалізують відповідні повноваження, що визначені законодавцем. Також зміст принципу «публічність кримінально-виконавчого права» полягає у транспарентності цієї сфери правовідносин у вигляді доступності до них як вищестоящих посадових осіб цієї ж системи, так і представників інших органів державної влади, місцевого самоуправління, громадських організацій тощо. Отже, принцип публічності, попри його невизначеність законодавцем у змісті ст. 5 КВК, є вельми актуальним для цієї галузі права та знаходить своє відображення у контексті чинних норм кримінально-виконавчого права.

Список використаних джерел

1. Шемшученко Ю.С. Юридична енциклопедія. Київ : Укр. енцикл., 1998. 744 с.
2. Бусел В.Т. Великий тлумачний словник сучасної української мови. Київ : ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.
3. Роговенко Д.С. Правовий статус Рахункової палати України : дис. ... канд. юрид. наук : спец. : 12.00.07. Ін-т законодавства Верховної Ради України. Київ, 2007. 201 с.
4. Дроздович Н. Принцип публічності кримінального процесу як гарантія незалежності судової діяльності. *Слово Національної школи суддів України*. 2016. № 1 (14). С. 96–104.
5. Рахунув Р.Д. Возбуждение уголовного дела в советском уголовном процессе. Москва : Госюриздат, 1954. 88 с.
6. Бандурин С.Г. Публичность как принцип уголовного судопроизводства и его действие в стадии возбуждения уголовного дела : дисс. ... канд. юрид. наук : спец. : 12.00.09. Саратовский юрид. ин-т. Саратов, 2004. 209 с.

7. Ізарова І. Принцип публічності в цивільному процесі і його зміст. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки*, 2011. № 89. С. 66–69.
8. Прохоров А.М. Большой энциклопедический словарь. Москва : Советская энциклопедия, 1991. 1628 с.
9. Маляренко В.Т. Перебудова кримінального процесу України в контексті європейських стандартів : теорія, історія і практика : дис. ... д-ра юрид. наук : спец. : 12.00.09. Харків, 2004. 450 с.
10. Чельцов-Бебутов М.А. Уголовный процесс. Выпуск 2. Юрид. изд.-во МЮ СССР. Москва, 1948. 621с.
11. Строгович М.С. Курс советского уголовного процесса. Т. 1. Москва : Изд-во «Наука», 1968. 470 с.
12. Касаткина С.А. Публичность и диспозитивность в российском уголовном процессе. : дис. ... канд. юрид. наук : спец. : 12.00.09. Москва, 2002. 255 с.
13. Демидов И.В. Принципы советского уголовного процесса. Москва : Юрид. Лит-ра, 1989. 640 с.
14. Тимошук В.П. Адміністративна процедура та адміністративні послуги : зарубіжний досвід і пропозиції для України. Київ : Факт, 2003. 496 с.
15. Тараненко С.М. Новий погляд на принципи захисту прав і свобод громадян у законодавстві про адміністративні проступки. *Право України*, 1999. № 9. С. 10–12.
16. Савченко Л.А. Правові основи фінансового контролю. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 504 с.
17. Штефан М.Й. Цивільний процес. Київ : Ін Юре, 1997. 322 с.
18. Кряжков А.В. Публичный интерес: понятие, виды и защита. *Государство и право*. 1999. № 10. С. 92–97.
19. Закон України «Про прокуратуру» від 14.10.2014 № 1697-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>.
20. Кримінально-виконавчий кодекс України : Закон від 11.07.2003 № 1129-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15#Text>.
21. Про затвердження положень про спостережні комісії та піклувальні ради при спеціальних виховних установах : Постанова Кабінету Міністрів України від 01.04.2004 № 429. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/429-2004-%D0%BF#Text>.
22. Богацька А.В. Роль спостережних комісій як елементу контролю громадськості за дотриманням прав засуджених. URL: http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/13357/1/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%B1.%20%D1%82%D0%B0%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%20%D0%B4%D0%BE%D1%82%D1%80.%20%D0%B7%D0%B0%D1%85%D0%B8%D1%81%D1%82._p143-144.pdf.
23. Шкута О.О. Деякі питання діяльності спостережної комісії як складової соціального партнерства пенітенціарної системи України. *Право і суспільство*. 2016. № 3. С. 177–182.

References

1. Shemshuchenko, Yu.S. (1998). Yurydychna entsyklopediia [Legal encyclopedia]. Kyiv: Ukr. entsykl. 744 s. [in Ukrainian].
2. Busel, V.T. (2005). Velykyi tлумachnyi slovnyk suchasnoi ukraïnskoi movy [A large explanatory dictionary of the modern Ukrainian language]. Kyiv: VTF «Perun». 1728 s. [in Ukrainian].
3. Rohovenko, D.S. (2007). Pravovyi status Rakhunkovoi palaty Ukrainy: dys. ... kand. yuryd. nauk [Legal status of the Accounting Chamber of Ukraine]. Kyiv. 201 s. [in Ukrainian].
4. Drozdovych, N. (2016). Pryntsyp publichnosti kryminalnoho protsesu yak harantii nezalezhnosti sudovoi diialnosti [The principle of publicity of the criminal process as a guarantee of the independence of judicial activity]. Slovo Natsionalnoi shkoly suddiv Ukrainy. № 1 (14). S. 96–104 [in Ukrainian].
5. Rahunov, R.D. (1954). Vozbuzhdenie ugovnogo dela v sovetskom ugovnom processe [Initiation of a criminal case in the Soviet criminal process]. Moskva: Gosyurizdat. 88 s. [in Russian].
6. Bandurin, S.G. (2004). Publichnost' kak princip ugovnogo sudoproizvodstva i ego dejstvie v stadii vozbuzhdeniya ugovnogo dela: diss. ... kand. yurid. nauk [Publicity as a principle of criminal proceedings and its effect at the stage of initiating a criminal case]. Saratov. 209 s. [in Russian].
7. Izarova, I. (2011). Pryntsyp publichnosti v tsyvilnomu protsesi i yoho zmist [The principle of publicity in civil proceedings and its content]. Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Yurydychni nauky. № 89. С. 66–69 [in Ukrainian].
8. Prohorov, A.M. (1991). Bol'shoj enciklopedicheskij slovar [Big encyclopedic dictionary]. Moskva: Sovetskaya enciklopediya. 1628 s. [in Russian].
9. Maliarenko, V.T. (2004). Perebudova kryminalnoho protsesu Ukrainy v konteksti yevropeiskykh standartiv: teoriia, istoriia i praktyka: dys. ... d-ra yuryd. nauk [Reconstruction of the criminal process of Ukraine in the context of European standards: theory, history and practice]. Kharkiv. 450 s. [in Ukrainian].
10. Chel'cov-Bebutov, M.A. (1948). Ugovnyj process [Criminal process]. Moskva: Yurid. izd-vo MYU SSSR. Vyp. 2. 621 s. [in Russian].
11. Strogovich, M.S. (1968). Kurs sovetskogo ugovnogo processa [The course of the Soviet criminal process]. Moskva: Nauka. T. 1. 470 s. [in Russian].
12. Kasatkina, S.A. (2002). Publichnost' i dispozitivnost' v rossijskom ugovnom processe: dis. ... kand. yurid. nauk [Publicity and discretion in the Russian criminal process]. Moskva. 255 s. [in Russian].
13. Demidov, I.V. (1989). Principy sovetskogo ugovnogo processa [Principles of the soviet criminal process]. Moskva : Yurid. Lit-ra. 640 s. [in Russian].
14. Tymoshchuk, V.P. (2003). Administratyvna protsedura ta administratyvni posluhy: zarubizhnyi dosvid i propozytsii dlia Ukrainy [Administrative procedure and administrative services: foreign experience and proposals for Ukraine]. Kyiv: Fakt. 496 s. [in Ukrainian].
15. Taranenko, S.M. (1999). Novyi pohliad na pryntsypy zakhystu prav i svobod hromadian u zakonodavstvi pro administratyvni prostupky [A new look at the principles of protection of citizens' rights and freedoms in the legislation on administrative offenses]. Pravo Ukrainy – Law of Ukraine. № 9, s. 10–12 [in Ukrainian].

16. Savchenko, L.A. (2008). Pravovi osnovy finansovoho kontrolyu [Legal foundations of financial control]. Kyiv: Yurinkom Inter. 504 s. [in Ukrainian].
17. Shtefan, M.I. (1997). Tsyvilnyi protses [Civil process]. Kyiv: In Yure. 322 s. [in Ukrainian].
18. Kryazhkov, A.V. (1999). Publichnyj interes: ponyatie, vidy i zashchita [Public interest: concept, types and protection]. Gosudarstvo i pravo – State and law. № 10. S. 92–97 [in Russian].
19. Zakon Ukrainy «Pro prokuraturu» (2014) № 1697-VII. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>.
20. Kryminalno-vykonavchiy kodeks Ukrainy (2003) № 1129-IV. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15#Text>.
21. Pro zatverdzhennia polozhen pro sposterezhni komisii ta pikluvalni rady pry spetsialnykh vykhovnykh ustanovakh (2004). Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 429. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/429-2004-%D0%BF#Text>.
22. Bohatska, A.V. Rol sposterezhnykh komisii yak elementu kontroliu hromadskosti za dotrymanniam prav zasudzhennykh [The role of observation commissions as an element of public control over the observance of the rights of convicts]. Retrieved from: http://clar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/13357/1/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%B1.%20%D1%82%D0%B0%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%20%D0%B4%D0%BE%D1%82%D1%80.%20%D0%B7%D0%B0%D1%85-%D0%B8%D1%81%D1%82._p143-144.pdf [in Ukrainian].
23. Shkuta, O.O. (2016). Deiaki pytannia diialnosti sposterezhnoi komisii yak skladovoi sotsialnoho partnerstva penitentsiarnoi systemy Ukrainy [Some issues of the activity of the observation commission as a component of the social partnership of the penitentiary system of Ukraine]. Pravo i suspilstvo – Law and society. № 3. S. 177–182 [in Ukrainian].

Pylypenko Dmytro,

PhD in Law, Associate Professor

(Kryvyi Rih Scientific-Education Institute

of Donetsk State University of Internal Affairs, Kryvyi Rih)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1299-6178>

THE PRINCIPLE OF PUBLICITY OF THE CRIMINAL-EXECUTIVE LAW OF UKRAINE

The article is devoted to the definition of the principle of publicity in the criminal-executive law of Ukraine. The need to perceive this principle as an integral component of the system of criminal and executive institutions is emphasized. It is noted that despite the absence of a literal textual reflection of the principle of publicity in the criminal-executive law, this principle is reflected in the structure of the norms of this normative legal act, as well as in the content of criminal-executive law. The article points out that publicity as a principle of criminal enforcement law should be perceived in two key aspects (criteria). The first is the determination of the leading role of officials of bodies and institutions for the execution of punishments in the regulation of legal relations of criminal-executive law. In addition to these officials, this aspect of publicity is also characteristic of other state authorities that may be involved in this area of legal relations. First of all, this applies to the prosecutor, who supervises the observance of laws in the execution of court decisions in criminal cases. Also, such a criterion fully applies to the court, which, taking into account modern realities, can also significantly influence the outcome of such legal relations. It is noted that the publicity of criminal enforcement law is also characterized by the aspect of transparency, because the transparency of this category of legal relations is extremely necessary considering their specificity and the consequences of their implementation. It is emphasized that this criterion of publicity is reflected in the wide involvement of representatives of the public in the field of criminal enforcement law in the form of the participation of observation commissions in solving certain issues related to the execution of criminal punishments.

Key words: *publicity of criminal-executive law, leading role of officials of penal institutions, public control, criterion of transparency, comprehensive content.*

Надіслано до редколегії 15.11.2022